

Protocol grensoverschrijdend gedrag

voor reizen naar de Wereldjongerendagen 2023 Lissabon
van de Nederlandse bisdommen

Tijdens de reis naar de Wereldjongerendagen 2023 willen we een sociaal veilig klimaat bieden aan onze medewerkers, vrijwilligers en deelnemers. Dit protocol beschrijft hoe er gehandeld wordt in situatie van een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag door medewerkers en vrijwilligers die participeren in de leiding dan wel door een deelnemer.

Welke regels gelden er?

Om zo veel mogelijk zorg te dragen voor een veilige omgeving hanteren we vier uitgangspunten:

- 1 Alle medewerkers en vrijwilligers die participeren in de leiding van de WJD hebben een VOG (niet ouder dan 3 jaar) overlegd;
- 2 Alle medewerkers en vrijwilligers die participeren in de leiding zijn gebonden aan de gedragscode pastoraat zoals die geldt in de Nederlandse Bisdommen;
- 3 Van alle medewerkers en vrijwilligers die participeren in de leiding wordt verwacht dat zij zich houden aan de 'Gedragsregels voor WJD-begeleiders';
- 4 Van alle deelnemers wordt verwacht dat zij zich houden aan de gedrags-/reisregels die staan in het programmaboekje dat elke deelnemer voor aanvang van de reis ontvangt.

Waarom dit protocol?

Er kunnen zich situaties voordoen waarin sprake is van [een vermoeden van] ongewenst of zelfs grensoverschrijdend gedrag. In dat geval wordt opgetreden door de verantwoordelijke leiding met inachtneming van dit protocol.

Wanneer is dit protocol van toepassing?

Tijdens de gehele WJD-reis, inclusief het reisprogramma voor en na Wereldjongerendagen in Lissabon.

Wanneer treedt dit protocol in werking?

Tijdens de WJD-reis op het moment dat de verantwoordelijke leiding constateert dat zich vermoedelijk een situatie voordoet waarin sprake is van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag.

De verantwoordelijke leiding kan tot deze constatering komen op basis van eigen bevindingen of na een melding.

Als de Gedragscode Pastoraat, de 'Gedragsregels voor WJD-begeleiders' of de 'gedrag/reisregels voor deelnemers' niet zijn nageleefd, is dit een belangrijke aanwijzing dat er sprake is van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag.

Wie beoordeelt het incident en begeleidt de werking van dit protocol?

De organisatieverantwoordelijke van het bisdom vervult de rol van incidentenbegeleider. Indien het niet mogelijk is de rol zelf te vervullen, wijst de organisatieverant-

woordelijke voor aanvang van de WJD-reis een medewerker of vrijwilliger in de leiding aan die de rol van incidentenbegeleider gaat vervullen.

Een **incidentenbegeleider** begeleidt de werking van dit protocol, beslist welke vervolgstappen wenselijk zijn. De incidentenbegeleider legt hierover verantwoording af aan de reisleiding en/of zijn/haar leidinggevende.

De organisatieverantwoordelijke van het bisdom zorgt er voor dat er tijdens de WJD-reis een of meer ervaren medewerker(s) of ervaren vrijwilliger(s) in de leiding aanwezig is die de rol van **gespreksleider** kan (kunnen) vervullen.

Vaak zijn er bij een incident twee of meer personen betrokken. De gespreksleider ondersteunt de incidentenbegeleider door in die gevallen voor een van de betrokkene het aanspreekpunt te zijn. De gespreksleider geeft hierover een terugkoppeling aan de incidentenbegeleider en geeft hem of haar advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen.

Als er (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag tegen de incidentenbegeleider wordt uitgesproken, stelt een lid van het kernteam ter plekke een nieuwe incidentenbegeleider aan in afstemming met de leidinggevende van het bisdom. De leidinggevende wordt zowel telefonisch als schriftelijke geïnformeerd over de nieuwe incidentenbegeleider.

De incidentenbegeleider moet altijd naar bevind van zaken handelen en niet iets noodzakelijks achterwege laten omdat het niet in het protocol staat.

De rol van andere medewerkers en vrijwilligers in de leiding

De WJD-reis gaat in het geval van een incident door met het reguliere programma, tenzij de organisatieverantwoordelijke anders besluit. Dit betekent dat de medewerkers en vrijwilligers in de leiding ook in geval zich een incident voordoet de verantwoordelijkheid dragen om het programma op een kalme manier door te laten gaan.

Het is niet de bedoeling dat medewerkers of vrijwilligers in de leiding zich ongevraagd in het incident mengen of partij kiezen. Zij beogen op zo'n moment ook escalatie of partijvorming onder de deelnemers te voorkomen door zelf kalm en genuanceerd te handelen en negatief gedrag te proberen de-escaleren.

Inschatting van de ernst het incident

De onderstaande zes criteria worden door de incidentenbegeleider gebruikt bij het inschatten en beoordelen van het gedrag van de betrokkene(n) bij het incident:

- Wederzijdse toestemming: Stemmen beide partijen in met het gedrag?
- Vrijwilligheid: Doet men vrijwillig mee?
- Gelijkwaardigheid: Is men even oud? Is er een verschil in functie/macht?
- Ontwikkelings- of functioneringsniveau: Past het gedrag bij de leeftijd en ontwikkeling?
- Context: Is er een concrete gedragsregel overtreden?
- Impact: Kan men er schade door oplopen geestelijk, fysiek of door consequenties?

Incidentenbegeleider duidt het incident door het gedrag te omschrijven

Op basis van de gesprekken met de betrokkenen duidt de incidentenbegeleider het gedrag dat het incident heeft veroorzaakt. Indien er twee of meer personen betrokken zijn bij het incident luistert de incidentenbegeleider ook naar de informatie die hij/zij van de gespreksleider(s) ontvangt.

De incidentenbegeleider probeert tot een omschrijving van het incident te komen op basis van het signaleerde gedrag.

De incidentenbegeleider houdt er rekening mee dat het belangrijk is om voorop te plaatsen hoe bepaald gedrag door betrokkene(n) is ervaren. In het geval van twee betrokkenen prevaleert het de veiligheid en het veiligheidsgevoel van het slachtoffer van het gedrag.

Incidentenbegeleider maakt een inschatting van de ernst van het incident

De gespreksleider ondersteunt de incidentenbegeleider bij de inschatting van de ernst van het incident door hem of haar van informatie te voorzien op basis van de gesprekken met betrokkene(n) en kan de incidentenbegeleider advies geven ten aanzien van de te nemen vervolgstappen.

Het incident wordt door de incidentenbegeleider ingeschaald in een van de onderstaande vier categorieën. De zwaarte van het incident bepaalt welke vervolgstappen geboden zijn.

Geel Licht ongewenste gedrag: interventie door middel van gesprek.

Oranje Licht ongewenst gedrag met risico op escalatie of herhaling.

Rood Ernstig ongewenst gedrag en/of overtreding van de gedragscode pastoraat.

Zwart Ernstig ongewenst gedrag en [vermoeden] van strafbaar gedrag.

Vervolgstappen per kleur vlag

GEEL Licht ongewenste gedrag: interventie door middel van gesprek

- 1 Stop het gedrag.
- 2 Benoem of bevraag wat je ziet of hoort.
- 3 Reageer empathisch: bespreek gevoelens van alle betrokkenen.
- 4 Bevestig de positieve aspecten van het gedrag. Leg uit waarom.
- 5 Begrens het deel dat niet oké is en leg uit waarom.
Informeel de reisleiding.

Voorbeeld 1 Een persoon gebruikt grof taalgebruik. Dit heeft invloed op de manier dat de gesprekken verlopen. Je ziet dat de aanwezigen niet meer vrij kunnen deelnemen aan het gesprek. Het gedrag heeft een negatieve invloed op de activiteit en de contacten tussen deelnemers.

Voorbeeld 2 Een persoon heeft geen zin om deel te nemen aan een programma-onderdeel en wil het activiteitenterrein verlaten. Hij of zij vertoont negatief gedrag. Hij of zij spoort andere aanwezigen aan het plan te volgen en weg te gaan.

● **ORANJE** Licht ongewenst gedrag met risico op escalatie of herhaling

- 1 Stop het gedrag.
- 2 Benoem of bevraag wat je ziet of hoort.
- 3 Reageer empathisch: bespreek gevoelens van alle betrokkenen.
- 4 Bevestig de positieve aspecten van het gedrag. Leg uit waarom.
- 5 Begrens het deel dat niet oké is en leg uit waarom.
- 6 Maak afspraken over het gewenst gedrag en leg uit welke stappen volgen als de gemaakte afspraken niet worden nagekomen.
- 7 Informeer de reisleiding en leidinggevende van het bisdom.

Voorbeeld 3 Een persoon zoekt tijdens spellen bij herhaling een andere deelnemer op. Deze deelnemer is hier niet van gediend en uit dit in woord of gedrag. De persoon blijft dit gedrag vertonen en pikt de negatieve signalen niet op of gaat over de grens van de andere deelnemer heen.

BELANGRIJK

Houd als incidentbegeleider en gespreksleider in deze zware gevallen een logboekje bij waarin je het tijdspad van de stappen en afwegingen die je maakt noteert. Dit helpt je bij het houden van overzicht en een goede evaluatie achteraf.

● **ROOD** Ernstig ongewenst gedrag en/of overtreding van de gedragscode pastoraat

- 1 Stop het gedrag.
- 2 Benoem of bevraag wat je ziet of hoort.
- 3 Reageer empathisch: bespreek gevoelens van alle betrokkenen. Bevestig de positieve aspecten van het gedrag. Leg uit waarom.
- 4 Begrens het deel dat niet oké is en leg uit waarom.
- 5 Neem maatregelen met het oog op de veiligheid van de betrokkene(n) en andere deelnemers.
- 6 Maak afspraken over het gewenst gedrag en leg uit welke stappen volgen als de gemaakte afspraken niet worden nagekomen.
- 7 Verhoog het toezicht.
- 8 Indien een minderjarige betrokken is bij het incident worden altijd de ouders gebeld en geïnformeerd.
- 9 Indien er sprake is van een [vermoeden van een] overtreding van de gedragscode pastoraat wordt door de organisatieverantwoordelijke een melding gedaan bij het Meldpunt Grensoverschrijdend gedrag R.-K. Kerk.
- 10 Informeer de reisleiding en de leidinggevende bij het bisdom telefonisch en schriftelijk.
- 11 Plan een evaluatie.
- 12 Bespreek of nazorg geboden is.

Voorbeeld 4 Een persoon uit de leiding begeleidt het spel: de stormbaan. Een van de deelnemers durft niet en uit dit in woord of gedrag. De deelnemer geeft aan niet geholpen te willen worden. De persoon doet dit toch en tilt de deelnemer op. De deelnemer herhaalt dat hij of zij dit niet wil. De persoon gaat hier toch mee door.

BELANGRIJK

Houd als incidentbegeleider en gespreksleider in deze zware gevallen een logboekje bij waarin je het tijdspad van de stappen en afwegingen die je maakt noteert. Dit helpt je bij het houden van overzicht en een goede evaluatie achteraf.

● ZWART Ernstig ongewenst gedrag en [vermoeden] van strafbaar gedrag

- 1 Stop het gedrag.
- 2 Benoem of bevraag wat je ziet of hoort.
Reageer empathisch: bespreek gevoelens van alle betrokkenen.
- 3 Bevestig de positieve aspecten van het gedrag. Leg uit waarom.
- 4 Begrens het deel dat niet oké is en leg uit waarom.
- 5 Neem maatregelen met het oog op de veiligheid van de betrokkene(n) en andere deelnemers.
- 6 Schakel de hulp in van politie.
- 7 Maak afspraken over het gewenste gedrag en leg uit welke stappen volgen als de gemaakte afspraken niet worden nagekomen.
- 8 Indien een minderjarige (slachtoffer of dader) betrokken is bij het incident worden altijd de ouders gebeld en geïnformeerd.
- 9 Verwijs bij [een vermoeden van] een strafbaar feit naar politie, jeugdhulpverlening of slachtofferhulp
- 10 Indien er sprake is van een [vermoeden van een] overtreding van de gedragscode pastoraat wordt door de organisatieverantwoordelijke een melding gedaan bij het Meldpunt Grensoverschrijdend gedrag R.K. Kerk.
- 11 Informeer de organisatieverantwoordelijke, de reisleiding en je leidinggevende bij het bisdom zowel telefonisch als schriftelijk.
- 12 Plan een evaluatie.
Bespreek of nazorg geboden is.

Voorbeeld 5 Twee personen verlaten 's nachts de slaapvertrekken en onttrekken zich aan het toezicht van de organisatie. Een van de twee personen is minderjarig. De volgende ochtend vertelt een van de twee personen aan de organisatie dat de andere persoon over zijn/of haar fysieke grenzen is gegaan.

Bereikbaarheid van het Meldpunt grensoverschrijdend gedrag R.K. Kerk

De meldpuntfunctionaris van Het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag is bereikbaar via:

contact@meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl
Tijdens de WJD elke dag bereikbaar tussen 9:00 uur en 17:00 uur
Telefoonnummer: 31 6 24 955 899
www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl

De incidentenbegeleider informeert de organisatieverantwoordelijke

De incidentenbegeleider informeert de organisatieverantwoordelijke [van Jong Katholiek] over de inschatting van het incident en de genomen maatregelen en legt hierover ook verantwoording af aan de reisleiding en zijn/haar leidinggevende.

De incidentenbegeleider en de organisatieverantwoordelijke [van Jong Katholiek overleggen] samen alvorens een besluit te nemen over de vraag of het wenselijk is dat een deelnemer, medewerker of vrijwilliger van de leiding de WJD-reis vroegtijdig verlaat. Het nemen van een dergelijk besluit kan wenselijk zijn als dit de veiligheid van de betrokkene(n) ten goede komt.

Informeren van de bisdomstaf en/of communicatiemedewerker

De organisatieverantwoordelijke van het bisdom informeert altijd zijn/haar leidinggevende. In het geval van een incident met een rode of zwarte vlag wordt dit zowel telefonisch als schriftelijk gedaan.

Indien zich een incident voordoet waaruit mogelijk media-aandacht volgt, wordt door de organisatieverantwoordelijke de communicatiemedewerker van het bisdom en de WJD-reis geïnformeerd.

Indien leidinggevende niet direct telefonisch bereikt kan worden bij een incident gemarkeerd met een rode of zwarte vlag, wordt in ieder geval de communicatiemedewerker gecontacteerd.

Wanneer worden incidenten worden geëvalueerd?

Alle incidenten worden na de activiteit zo spoedig mogelijk geëvalueerd. Hierbij zijn in ieder geval de organisatieverantwoordelijke, de incidentenbegeleider en de gespreksleider aanwezig.

Het doel van de evaluatie is te bespreken of de rollen op de juiste wijze zijn ingevuld en de beoordelingen in dit protocol op een gedegen manier zijn gemaakt.

Indien uit de evaluatie blijkt dat er te weinig toereikende maatregelen zijn genomen, kan de organisatieverantwoordelijke besluiten dat deze maatregelen alsnog te treffen.

Nazorg

Een onderdeel van de evaluatie is de beantwoording van de vraag of de betrokkene(n) nazorg moet worden geboden in de vorm van een gesprek of doorverwijzing naar hulpinstanties. De organisatieverantwoordelijke beoordeelt of – en zo ja in welke vorm – nazorg wenselijk is. Bij een besluit hierover staat het belang en de wens van de betrokkene(n) voorop.